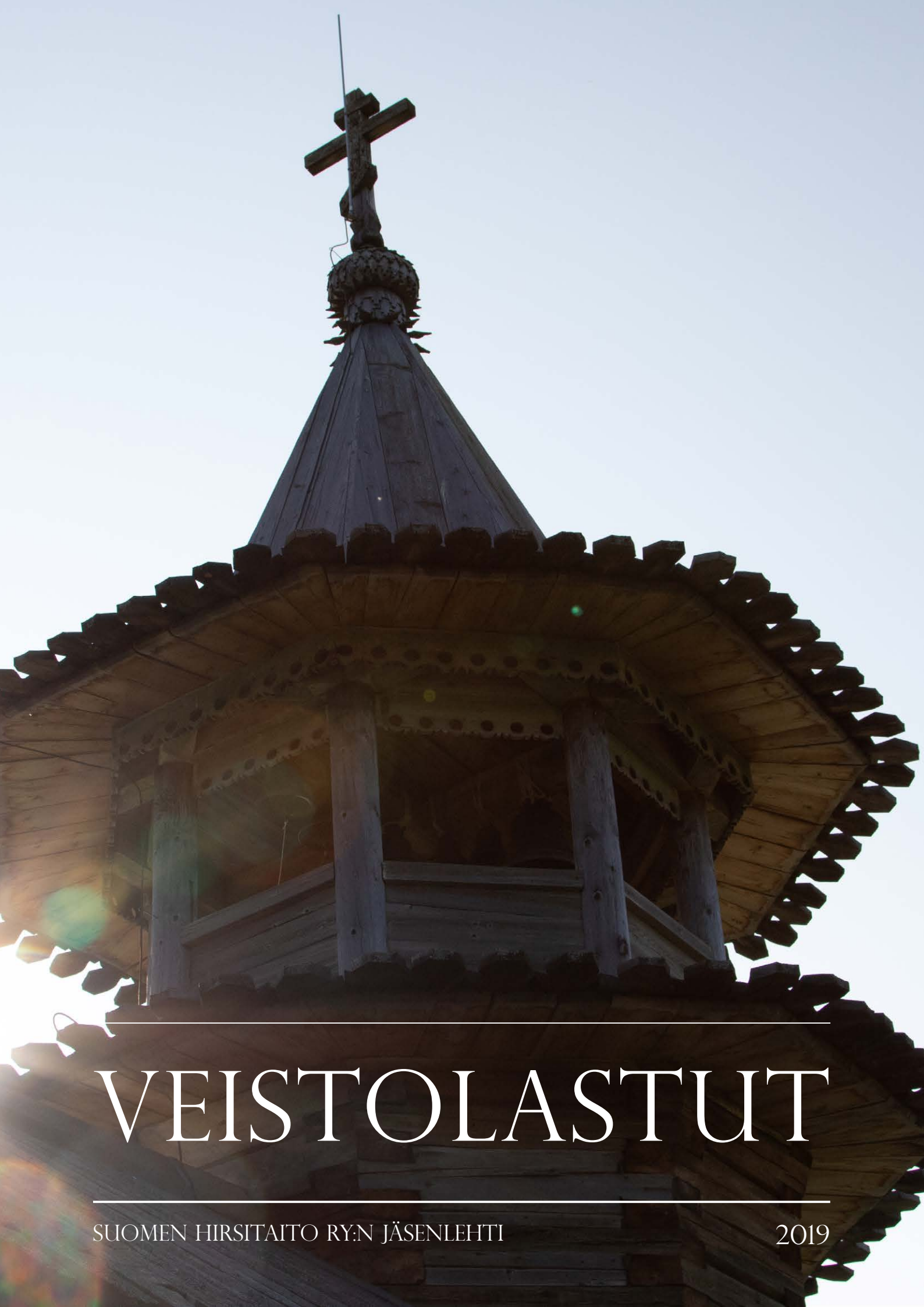

VEISTOLASTUT

SUOMEN HIRSITAITO RY:N JÄSENLEHTI

2019

Sisältö

Pääkirjoitus	s. 2
Kuvakooste kevätpäiviltä	s. 5
Puurakentamista oppimassa: Keväällä Karjalassa	s. 9
Syystapaaminen ja sääntömääräinen syyskokous	s. 13
Puurestauroinnin seminaari Kizhillä	s. 15

Käsinveiston aika

Pääkirjoitus

Ilmastonmuutos ja sen hillitseminen on noussut ajankoh-
taisemmaksi kuin koskaan aiemmin. Nyt on vihdoinkin ruvettu
sanoista tekoihin usealla eri taholla. Tiukkeneva lainsäädäntö
ohjaa isoja massoja kestävämpään kulutukseen. Suuryritykset
havahtuvat toinen toisensa jälkeen vastuunkantoon ja muut seuraavat
perässä. Muutoksia tapahtuu hyvinkin äkkiä. Keskustelu seinän
paksuudesta on siirtynyt tapaan tuottaa materiaaleja ja energiaa.
Uhkakuva hirsirakentamisen päättymisestä tiukkenevien normien takia
ei onneksi ole toteutunut. Käsinveistetty hirsirakentaminen niin, että
hirsi jää näkyviin sekä sisä- että ulkopuolella on jatkossakin mahdollista
kunhan se tehdään riittävän suurikokoisesta puusta. Massiivihirsi vastaa
useaan tämän päivän haasteeseen hyvin: ilmastonmuutos, hiilensidonta,
kiertotalous, mikromuovit, työllistäminen, terveellinen rakenne ja
sisäilma. Moni miettii, olisiko nyt koittamassa kultaiset vuodet myös
käsinveistolle?

Nyt käydään myös keskustelua metsiemme erilaisista käytöistä ilmaston torjuntaan. Puun käyttö rakentamiseen, ja sitä kautta pitkäikäisenä tapana sitoa hiiltä, on saanut laajan kannattajajoukon. Rakentamisen rakentamisvaihe aiheuttaa niin sanotun hiilipiikin eli rakennusmateriaalien tuotanto ja rakentaminen aiheuttavat entistä merkittävämmän osuuden arvioiduista kokonaispäästöistä. Hiilipiikki alenee kun puun käyttöä lisätään.

Muun muassa hiilensidonnan takia puurakentamista on edistetty ja tullaan jatkossakin edistämään kansallisella tasolla eri tavoilla. Puurakentaminen onkin lisääntynyt jopa kerrostalorakentamisessa. Todellisuudessa määrä ei kuitenkaan ole kasvanut ihan niin paljon kuin voisi suuren puukerrostaloihin liittyvän hypetyksen jälkeen olettaa. Koulu- ja päiväkotirakentamisessa hirsinen vaihtoehto näyttää lyöneen paremmin läpi. Päätökset siirtyä puurakentamiseen näyttää toteutuvan siellä, missä on luottamushenkilöitä päättämässä asioista. Suuret rakennusyhtiöt näyttävät tarvitsevan vielä näyttöä puurakentamisen paremmasta tuottoarvosta.

Puuta halutaan käyttää myös laajasti energiantuotantoon ja muiden materiaalien korvaamiseen. Tulevat jätti-investoinnit teollisuudessa johtavat siihen, että puusta tullaan kilpailemaan jatkossa yhä enemmän ja investointien tuottavuuden takia raaka-aineen hinta halutaan pitää alhaisena. Kiinan keskiluokan vaurastuminen pitänee osaltaan huolta siitä, että vessapaperiin soveltuvalle sellulle on kysyntää jatkossakin. Ymmärrettävästi talouskasvun takia hakkuumääriä halutaan vielä suurentaa huomattavasti. Avohakkuilla puolestaan haetaan taloudellisesti tehokkainta lopputulosta ja paljon uutta kasvutilaa hiilen sitomiseen. Tutkimustulokset näyttävät kuitenkin osoittavan, että avohakkuilla menetetään metsien avulla saatava ilmaston torjunnallinen maksimointi ja jatkuvalla kasvatuksella metsänomistajan tulot puolestaan kasvaisivat pitkällä aikavälillä tarkasteltuna. Lisäksi suurilla avohakkuumäärillä menetetään metsien virkistys- ja matkailulliset arvot ja pilataan siinä sivussa vesistöt ja menetetään elintärkeä luonnon

monimuotoisuus. Pahimmassa tapauksessa muutamassa kymmenessä vuodessa Suomen metsät ovat muuttuneet taimikoiksi.

Hirsipuu hakusessa

Käsinveistäjille on tullut yhä useammin eteen tilanne, että mistä saisi riittävän laadukasta ja kookasta puuta hirsirakentamiseen. Tulevaisuudessa käsinveistoon soveltuvan järeän puun saanti vaikeutuu entisestään yksikertaisesti siitä syystä, että suurikokoista ja tiukka-syistä puuta ei enää pidemmälläkään aikavälillä kasvateta metsiimme. Metsien kiertoa yritetään vielä entisestään lyhentää, nykyinen metsälakihan antaa siihen hyvät mahdollisuudet. Nyt puhutaan myös laajamittaisesta lannoituksesta ilmastonmuutoksen nimissä. Tehokasvatus aiheuttaa kuitenkin massiivipuurakentamiseen suuria ongelmia tulevaisuudessa. Jo nyt puuaines hoidetuista metsistä on oleellisesti heikompaa kuin vain jopa viisikymmentä vuotta sitten, saati sata tai kaksisataa vuotta sitten. Tämän takia myös hirsirakentamisen perinteitä ylläpitävän yhdistyksen on kannettava vastuunsa ja otettava kantaa asiaan.

Suuret määrät puuta ostava teollisuus vaikuttaa harjoitettavaan metsänhoitoon. Massaa jauhavalle suurteollisuudelle riittää varsin pienikokoinen puu. Hirsitaloteollisuuskin kokoa nykyisin liimalla hirtensä ja saateollisuuskin tyytyy liimattuihin ratkaisuihin. Sormijatkoskone on kieltämättä upea keksintö, mutta käsinveistäjälle tarpeeton. Tilanne alkaa olla absurdi: viimeiset veistäjän tarvitsemat hirsipuut ovat suojelumetsissä. Vaikka juuri käsinveistäjien pitkät perinteet ovat käyttäneet kestäväällä tavalla metsiä, ylläpitäneet jatkuvan kasvatuksen metsiä ja metsien monimuotoisuutta, suosineet talvihakkuita, sitoneet tonneittain hiiltä pitkäikäisiin rakennuksiin, olleet edelläkävijöitä lähellä tuotetussa rakentamisessa, pitäneet perinteitä yllä ja olleet samalla tietämättään ekologisia edelläkävijöitä.

Juhlavuosi 2019

Käsinveistäjät ovat olleet marginaaliryhmä jo vuosikymmeniä. Laajamittaisemmin hirsitaloja rakennettiin vielä käsityönä jälleenrakennus-aikakaudella sotien jälkeen 1940-luvulla osaksi materiaalipulan takia. Jo muutama vuosikymmen aikaisemmin olivat tehokas sahateollisuus ja uudet materiaalit alkaneet syrjäyttää hirren valta-asemaa eikä kaupunkiin hirsi enää kelpunut vanhaan malliin. 1950-luvulla hirsi vähitellen siirtyi vapaa-ajan asuntojen materiaaliksi. Hirsirakentamisen automaation ja hirsitaloteollisuuden synnyn myötä käsinveisto hiipui entisestään. Uutta sukupolvea hirsirakentajia ei päässyt syntymään. Kiinnostus ja arvostus perinteistä käsityövaltaista hirsirakentamista kohtaan kuitenkin säilyi onneksi niin, että muutama aktiivinen hirren parissa työskentelevä perusti vuonna 1999 Suomen Hirsitaito ry:n. Varsin nopeasti muun muassa jäsenmäärän kasvu osoitti, että yhdistys oli tullut tarpeeseen.

Yhdistyksen välityksellä ovat kohdanneet lukuisat tekijät ja asiasta kiinnostuneet. Erilaiset työmenetelmät ja tietous erilaisista työkaluista on levinnyt tapaamisissa ja koulu-tuksissa. Uusia työmenetelmiä ja työkaluja on syntynyt tietojenvaihdon seurauksena. Yhdistyksen myötävaikutuksella usealle yritykselle on avautunut lisätienestejä koulutuksesta ja työkalukaupasta. On syntynyt erilaisia työporukoita ja avautunut uusia työmahdollisuuksia. Paljon on syntynyt myös uusia ystävyssuhteita. Yksinyrittäjän arkeen on saatu lohkaistua muutaman kerran vuodessa hauska ja antoisa viikonloppu. Ja mikä parasta, pitkällä aikavälillä tarkasteltuna Suomen Hirsitaito ry on kyennyt vaikuttamaan siihen, että suomalainen perinteinen hirren käsinveisto on kehittynyt 20 vuodessa laadullisesti vastaamaan nykypäivän rakentamiselle asetettuja vaatimuksia. Tämä seikka tosin vaatii vielä virallistakin todentamista.

Käsinveiston luonteeseen kuuluu jokaisen tekijän jättämä kädenjälki. Veistäjät saattavat pitää lopputulosta tekijän ja tilaajan välisenä asiana, mitä se eittämättä osittain onkin. Mutta meidän on kuitenkin yhdessä vielä määriteltävä käsinveiston laatutaso, joka täyttää vähintään yleiset rakentamiseen liittyvät laatuvaatimukset. Tavoitteena on saada käsinveisto osaksi uudistettavaa RunkoRYL-kokoelmaa. Lisäksi meidän on muistettava, että hyvän laadun ominaisuuksiin kuuluu virheettömyys, sujuva rakentamisen prosessi ja onnistuneet asiakaskohtaukset. Asia kokonaisuutena on kuitenkin sen verran monimutkainen, että esimerkiksi yhdistyksen tilaama kuluttajasopimus hiotui hyvin hitaasti valmiiksi lakimiesten käsissä. Kuluttajasopimus valmistui lopulta keväällä 2019 ja on nyt kaikkien käytettävissä vapaasti.

Tunnettuuden lisääminen koetaan jatkuvasti tärkeäksi yhdistyksen perustehtäväksi. Tässä onkin lujasti tehtävää. Puumateriaalin saata-vuudesta on pidettävä huoli ja osaamista on kehitettävä jatkuvasti. Lisäksi käsinveiston kannattavuuden lisääminen mm. koulutuksen avulla edesauttaa ammattimaisen veistotoi-minnan jatkumista ja uusien osajien hakeu-tumista alalle. Emme saa myöskään unohtaa lukuisia harrastajaveistäjiä ja muuten vaan hirren lumoihin hurahtanutta. Korjausraken-taminen on noussut yhdeksi hyvin merkittä-väksi osa-alueeksi jäsenistön keskuudessa ja siihen liittyvää toimintaa kannattaa jatkaa. Hyvää on saatu aikaiseksi 20 vuodessa. Tätä pöhinää ja kirveitten kopinaa kannattaa jatkaa!

Terveisin
Tom Polamo
Puheenjohtaja
Poklossi Oy

Kevätpäivät 2018

Kevätpäivät vietettiin Helsingin seudulla kokoustaen ja yöpyen Suomenlinnassa ja saunoen Lonnän saarella Hirsityö Heikkilän veistämässä saunassa. Seurasaarella saimme konservaattoreilta asiantuntevan opastuksen ja pääsimme tutustumaan korjauskeskukseen. Tuusulassa kiersimme aina niin vaikuttavat hirsi-kohteet Ainolan ja Halosenniemen, unohtamatta tutustua myös Halosenniemen vinttikerrokseen.

Kuvakooste: Tom Polamo

Puurakentamista oppimassa: Keväällä Karjalassa

Teksti: Pasi Kakkinen

Kuvat: Lena Try

Huhtikuun lopussa toteutui Hirsitaito ry:n kauan puuhattu timber frame -koulutus Venäjän Karjalassa, Vieljärven ja Kinnermäen kylissä. Koulutuksen järjestäminen Suomessa oli vaihtoehtona vielä loppumetreille, mutta kouluttaja Pavel Prytupin tarjoamat kätevät viikon mittaiset paketit majoituksineen ja materiaaleineen hänen kotikentillään veivät voiton. Tunnetusti matkailu myös avartaa. Syksyllä 2017 jäsenillemme tehdyn kyselyn tuloksena kiinnostuneita koulutuksesta oli vajaa parikymmentä henkilöä joista sitovan kiinnostuksen esitti 12 jäsentä. Koulutus jouduttiin siis jakamaan kahdelle viikolle kahteen ryhmään. Ennakkomaksut osallistujilta oli peritty talven aikana, tarvittavat työkalut pakattu mukaan, passit ja viisumit kaikilla valmiina. Enää tarvitsi mennä Kinnermäkeen, tullin kautta tottakai.

Tullissa matkanteko pysähtyi kahdesta syystä. Ensimmäinen oli kieltö viedä työkaluja Venäjälle. Vaikka kaikesta oli laadittu jo Mantsisen Rikun saunaillassa asiakirjat valmiiksi, ja vaikka niitä vielä täydennettiin Tohmajärven Teboilin pihalla kokeneen Venäjän kävijän Mauri Kekkosen avulla, naapurimaan tulli noudatti tarkkaan kansainvälisten pakotteiden vastapainoksi annettuja uusia ohjeitaan. Välillä näytti jo siltä että on palattava Suomen puolelle ja yritettävä uudelleen ilman henkilökohtaisia työkaluja, lopulta neuvottelut johtivat siihen että taltat ja suorakulmat saa ottaa mukaan. Toinen syy oli jo painavampi. Yhdellä jäsenistämme oli sekä Myanmarin passi että sähkömiehen koulutus. Toisin sanoen henkilöhän on silloin potentiaallinen terroristi. Kaverin kuulustelut sekä samanaikaisesti käynnissä olleet työkaluneuvottelut sujuivat kuitenkin jouhevasti eikä tullissa mennyt kuin kolme tuntia. Kiitokset Maurille asioiden järjestelyistä, ilman häntä olisimme rajalla vieläkin.

Matka jatkui Sortavalaan jossa tutustuimme Kronid Gogolevin käsittämättömän laajaan ja taidokkaaseen koristeveistettyjen puutaulujen näyttelyyn. Vielä ennen majapaikkaamme Kinnermäkeä pysähdyttiin teenjuontiin Sergein ja Kalinan luona Lahdenpohjassa. Vieraanvaraiset isännät esittelivät myös ylläpitämäänsä museota. Kinnermäessä majoittumisen ja savusaunan jälkeen olimme täysin valmiita tulevan viikon koulutukseen.

Pavel on saanut timber frame oppinsa Pohjois-Amerikassa, niinpä hän luonnollisesti rakentaa ja opettaa Amerikan timber frame tyyliä. Koulutusviikko aloitettiin viihtyisässä (tietenkin kehärunkoisessa) ulkorakennuksessa, jonka yläkerta toimii toimistona ja alakerta on pyhitetty puurakentamiseen. Alan kirjallisuuteen tutustumisen, perusmenetelmien läpikäymisen ja koulutusviikon projektin esittelyn jälkeen päästiin käsiksi puuhun. Jo talvella Pavel oli tiedustellut haluammeko koulutuksen tapahtuvan tavallisia uusia parruja käyttäen vai rakennetaanko vanhasta kierrätystä hirrestä. Enemmistön osallistujista ollessa vanhan puun kannalla päädyttiin siihen, kurssin materiaali oli peräisin edellisenä kesänä puretusta Essoilan sairaalasta. Toisen maailmansodan aikana tämä sairaala toimi Suomen seitsemännen divisioonan tukikohtana. Pavelin työntekijät puhdistivat hirsien pinnasta rappa-uksia ja nauloja, meille jäi vain laatuluokittelu käyttökohteen mukaan. Oli jo etukäteen arvioitu, että käytetty materiaali tuo monia haasteita rakentamiseen. Toisaalta vanhasta puusta tehdyt kehärakenteet ovat nouseva trendi Pohjois-Amerikan timber frame markkinoilla eikä vastaavaan yksilöllisyyteen teollinen tuotanto pysty. Näyttäviä rakenteita vanhasta kuluneesta puusta saakin, mutta lisätyön määrä verrattuna suorakulmaiseen, mittatarkkaan ja puhtaaseen puuhun oli ehkä yllätys kaikille. Riittävän pitkien alapaarrehirsien puuttuminen ei helpottanut savottaa sekään. Pavel on kuitenkin tottunut selviytymään tarvittaessa niukoilla resursseilla, eikä pulaan jäänyt nytkään. Kahvitaukojen aikana syntyi uudet piirustukset ja työpaja jatkui. Vaikkei joka päivä määrällisiin tavoitteisiin rakenta-

misessa päästykään, saavutti koulutus opetuksellisen tavoitteensa hyvin. Sopivissa väleissä Pavel esitteli talonsa laajennusta, varistorakennusta ja rantasaunanakin. Kaikissa näissä on käytetty kauniita puuliitoksia ja rakenteet toimivat samalla hyvänä esimerkkinä yksinkertaisesta, ajattomasta puurakentamisesta.

Perjantaina ennen kotimatkaa lyötiin kehärakenne kasaan ja otettiin asiaankuuluvat valokuvat. Työkalukauppoja tehtiin ja kirjallisuutta ostettiin. Kuittia kurssimaksusta kukaan ei ollut koskaan Pavelilta ennen meitä pyytänyt mutta niinpä vain monen suomalaisen tilitoimiston arkistoissa on nyt kyrillisillä aakkosilla kirjoitettu, osin englanniksi käännetty kuitti Amerikan Timber Frame kurssista Vieljärvellä. Valuuttana on euro.

Kuullessaan meidän olevan menossa käymään Ladoga Log Homes -yrityksen veistokentällä

Sortavalassa, lyöttäytyi Pavel poikansa kanssa mukaan. Venäjän-vierailu sai melkoisen huipennuksen kun katselimme silmät pyöreinä veistämön toimintaa: parin torninosturin, kurottajan, 15 työntekijän ja suomea hyvin puhuvan toimitusjohtajan voimin kentällä syntyi isosta paikallisesta luonnonpyöreästä kuudesta satulanurkkaisia jättimäkotitaloja Saksaan ja Moskovaan. Kuin Kanadalaisen hirsifirman mainoksesta repäisty näkymä jäi pyörimään ajatuksiini niin että heräsin siitä vasta tullissa kun rajavartija pyysi tyhjentämään taskut tarkastusta varten. Silti kävelin vielä hurmiossa väärää kaistaa odottamaan kaverin autoa joka konepelti, takaluukku ja ovet levällään antautui tullitarkastukseen. Autot, työkalut ja miehistö saatiin kuin saatiinkin kaikki takaisin kotiin. Ainut mitä meiltä takavarikoitiin oli koulutuksessa käytetty mittajärjestelmä: tuumat ja jalat jätettiin suosiolla Venäjän tulliin.

Tervehdys jäsenet!

Teksti: Ahu Ari Huhtala

Suomen Hirsitaito ry:n syystapaaminen ja sääntömääräinen syyskokous järjestettiin tänä vuonna 6. ja 7.10.2018 hieman pohjoisemmassa Suomessa, Oulu Kuusamo Valtatie 20:n varressa Pudasjärvellä. Syksyn ensimmäisistä lumisateista huolimatta, tai juuri niistä johtuen pääosa osallistujista saapuikin paikan päälle jo perjantai-iltana. Pudasjärven lentokentälle oli koko tapahtuman ajan yksinomaan jäsenistömme käyttöön varattu nk. Lentäjien maja. Majalla oli majoitustilat, tarvittavat kokous- ja seurustelutilat sekä sauna ja grillikota. Majalle tarjottiin myös aamupalat molempina aamuina.

Lauantaiaamu valkeni kauniin aurinkoisena ja hieman raikkaana päivänä. Hyvän ja ravitsevan aamupalan jälkeen kokoonnuimme klo 09.00 KONTIOTUOTE Oy:n toimitiloihin, jossa vientipäällikkö (Export Manager) Päivi Isomursu otti meidät vastaan ja kertoi meille yrityksen historiaa, tätä päivää ja tulevaisuuden suunnitelmia. Tilaisuuden jälkeen siirryimme tehtaan tuotantotiloihin halleille, jossa saimme tarkastella tukkipuiden eri käsittelyvaiheita höylätyksi massiivihirreksi. Tilaisuuteen oli jäsenistöä kokoontunut kaikkiaan 18 henkilöä.

Klo 11.30 siirryimme Pudasjärven keskusta, jossa sijaitsee iso hirsirakenteinen ja monimuotoinen koulurakennus. Tätä paikkaa kutsutaan Hirsikampukseksi. Pudasjärven kaupunki on julistautunut Suomen Hirsipääkaupungiksi ja kampuksella meidät otto vastaan hirsipääkaupungin projektipäällikkö Aila Ryhänen. Ailan kiinnostavalla luennolla näimme konkreettisesti Kontiotuote Oy:n tekemää tuotantoa, joka kaiken kaikkiaan oli hyvin vaikuttavaa useine eri rakennuksineen alueella. Erityistä ihastusta herätti rakennusten hieno akustiikka ja avara nykyaikainen muotoilu. Myös sisätilojen raikas ilma ja tilojen ilmapiiri tuntui hyvin mukavalta.

Noin puolentoista tunnin kuluttua Aila johdatti meidät kiertoajelulle kaupungin alueelle. Ajelun aikana Aila kertoi Pudasjärven kaupungin runsaasta uudesta hirsirakennuskannasta ja siihen liittyvistä tulevaisuuden suunnitelmista. Ainakin ulkoapäin tarkasteltuna hirsirakennukset herättivät poikkeuksetta ihastusta ja keskustelua. Ilahduttavaa oli todeta uusien hirsirakennuksien vieläkin parempi laatu. Hieman yllättäen ilmeni, että paikallisen toimittajan lisäksi myös muita hirsirakennusalan toimijoita oli ilmaantunut tuotteineen paikalle.

Lounastauon jälkeen kokoonnuimme noin 6 km pohjoiseen kaupungin nykyisestä keskuksesta, paikkaan jonne Pudasjärvi on alun perin perustettu. Vanhan asutuksen lisäksi alueella sijaitsee paikkakunnan vanha ristikirkko, joka valmistui vuonna 1781. Kirkon remontin vuoksi emme valitettavasti päässeet tutustumaan rakennukseen. Erikoi-suutena mainittakoon, että hautausmaan ympäri on rakennettu hirsiaita, jonka päällä on kattolippa.

Varsinainen kohteemme olikin paikkakunnan museo. Se oli jo tältä vuodelta suljettu, mutta se avattiin vain meitä varten. Kevyestä vesi-sateesta huolimatta Pauliina Majava esitteli meille museon rakennukset pääosin ulkopuolelta, mutta yhteen päärakennuksesta pääsimme tutustumaan myös sisätiloihin. Vanhojen rakennusten lisäksi suurta mielenkiintoa herätti metsämuseo, jossa oli esillä erittäin runsaasti paikallisiin metsätöihin liittyvää esineistöä.

Päivän päätteeksi kokoonnuimme taas Lentäjienmajalle. Paikalle saapui myös Ekovilla OY:n Pohjois-Suomen Aluepäällikkö Juha-Pekka Julkunen puhumaan selluvillasta ja sen erinomaisista ominaisuuksista. Kahvitelun ja iltapalan ohessa saimme tutustua ja kuulla luennon tuotteeseen sekä sen uusista käsittely-ominaisuuksista. Kiivaan keskustelun tuiskeessa noin tunnin mittaiseksi suunniteltu luento venyi niin, että luennoitsija teki lähtöään vasta noin klo 22 aikaan, kun osa jäsenistöstä siirtyi jo saunaan. Sunnuntaina aamupalan jälkeen yhdistyksen sihteeri piti noin tunnin mittaisen luennon pienyrittäjien kirjanpidosta ja muista pakollisista ilmoituksista. Esityksen jälkeen käytiin erittäin avoin ja rakentava keskustelu yhdistyksemme toiminnasta ja tulevaisuudensuunnitelmista. Hallitus sai varmaankin hyvän käsityksen jäsenistönsä ajatuksista ja toiveista. Ajallaan Klo 11.00 alkoi yhdistyksen sääntömääräinen kokous. Kokous sujui hyvin sutjakkaasti esityslistan mukaisesti. Hallituksen erovuoroisten jäsenten

tilalle valittiin uudet, samat jäsenet. Kokouksen päätteeksi yleiskokous päätti yksimielisesti esittää kutsun Meinrad Rohnerille Hyrynsalmelta tulla Suomen Hirsitaito ry:n kunniajäseneksi. Kokous päättyi ennen puoltapäivää ja kauniin auringonpaisteen vallitessa kukin meistä suuntasi autonsa nokan kohti kotikontuja.

Puurestauroinnin seminaari Kizhillä

Teksti: Tom Polamo ja Riku Mantsinen

Vapaaehtoistyö oli toista kertaa järjestetyn Kizhin kansainvälisen puurestauroinnin seminaarin teemana tänä vuonna. Seminaarin luento-osuudessa Petroskoissa esiteltiin erilaisia tapoja toteuttaa korjaushankkeita vapaaehtoisvoimin. Kolmen seuraavan päivän aikana Kizhin saarella oli mahdollisuus tutustua alueen ulkoilmamuseon rakennuksiin, restaurointikeskukseen ja saarella oleviin muihin hirsirakennuksiin. Osallistujia seminaarissa oli ympäri maailmaa. Suurin osallistujajoukko oli Venäjältä, joukossa restaurointialan huippuja Moskovaa myöten. Muualta asiasta kiinnostuneita oli mm. USA:sta, Saksasta, Italiasta, Israelista, Suomesta, Virosta ja Latviasta. Seminaarikielinä olivat venäjä ja englanti. Aina siis kuuli asiat vähintäänkin kahdella kielellä.

- Kizhillä järjestettiin syyskuun alussa seminaari The scientific and research forum “systematic approach to conservation of wooden architecture monuments”.

- Yhdistyksen jäsenistöstä seminaariin osallistui Antti Kettunen, Riku Mantsinen ja Tom Polamo.

Kizhin saarella on kaksi kylää, joissa asutaan ympärivuotisesti. Harva pikaisesti turistina käyvä tietää, saati ennättää käydä tutustumassa saaren muuhun rakennuskantaan kuin varsinaiseen museoalueeseen. Saaren kierros kuitenkin kannattaa mahdollistaa ohjelmaan, jos mahdollista. Kesäaikaan väkimäärä moninkertaistuu kun myös museossa kesätöissä olevat asuvat saarella. Ympäri vuoden asuvat lukuisat perheet työllistävät itsensä tarjoamalla majoitus- ja ruokapalveluita kausityöntekijöille. Muutama Tsasounakin on sijoitettuna erilleen varsinaisesta vuonna 1966 perustetusta museoalueesta.

Vierailemalla pienissä ja viehättävissä kylissä pääsee hauskalla tavalla aikamatkalle 1960-luvulle. Saaren omassa sekatavarakaupassa ovi käy tasaiseen tahtiin. Valikoima on vaatimaton kuten muuallakin pienissä kaupoissa Venäjällä. Peseytyminen suoritetaan kilyssä ja Äänisessä. Sähköt mahdollistavat nykyaikaiset sähköhellat ja jääkaapit asunnoissa. Perinteinen ulkokuusi kuitenkin kuuluu jokaisen rakennuksen varustukseen. Majoituskäyttöön on korjattu ja siirretty perinteisiä karjalaisia ja venäläisiä hirsirakennuksia. Osa on korjattu pieteetillä, osa jotenkin sinnepäin. Saimme ilon majoittua sellaisessa, joka edusti jälkimmäistä tapaa. Onneksi oli vielä kesä ja vastapainona lähellä huolellisesti restauroitu Kesäkirkko. Lisäksi saarella on myös uudempaa rakennuskantaa, esimerkiksi saarella jatkuvasti

päivystävillä poliisilla ja palokunnalla. Yö- ja iltaiikaan vartijat kiertävät museoalueella ja pitävät huolta, ettei korvaamattomille museorakennuksille aiheuteta vahinkoa. Säännöllinen harjoittelu kuuluu työnkuvaan, jotta osataan toimia tositilanteessa. Niinpä palokunta sai hieman sydämen tykytyksiä osalle museon työntekijöistä, kun keksivät järjestää harjoituksen yöllä, ilmoittamatta tietenkin.

Saaren päänähtävyys on 1714 rakennettu Kesäkirkko, Kristuksen kirkastuksen kirkko. Sen viimeisin restaurointiprojekti alkoi jo 1980-luvulla. Kirkko on alkuperäisellä paikallaan, kuten sen vieressä oleva pienempi talvikirkkokin. Mittavat korjaukset ovat loppusuoralla, ja lähivuosina kirkko on tarkoitus avata yleisölle lähes neljänkymmen vuoden tauon jälkeen. Restaurointityössä kaikki hirret on käytetty alhaalla restaurointikeskuksessa ja tarkistettu niiden kunto ja vaihdettu tarkkaan määrätyn kriteeristön mukaisesti uudet puuosat huonokuntoisten tilalle. Runko on purettu ja korjattu tiettyinä alueina. Korjauksen aikana sisäpuolella rakennetta tuki massiivinen rautakehikko. Tarkoituksena on päästä kokonaan kaikesta rautarakenteesta eroon ja tehdä tarvittavat lisärakenteet puusta. Rahoituksen ollessa vuosi kerrallaan –tyyppistä, koko kirkkoa ei ole uskallettu purkaa kerralla. Riski pressujen alle lahoamaan jäävistä hirsistä on ollut liian suuri.

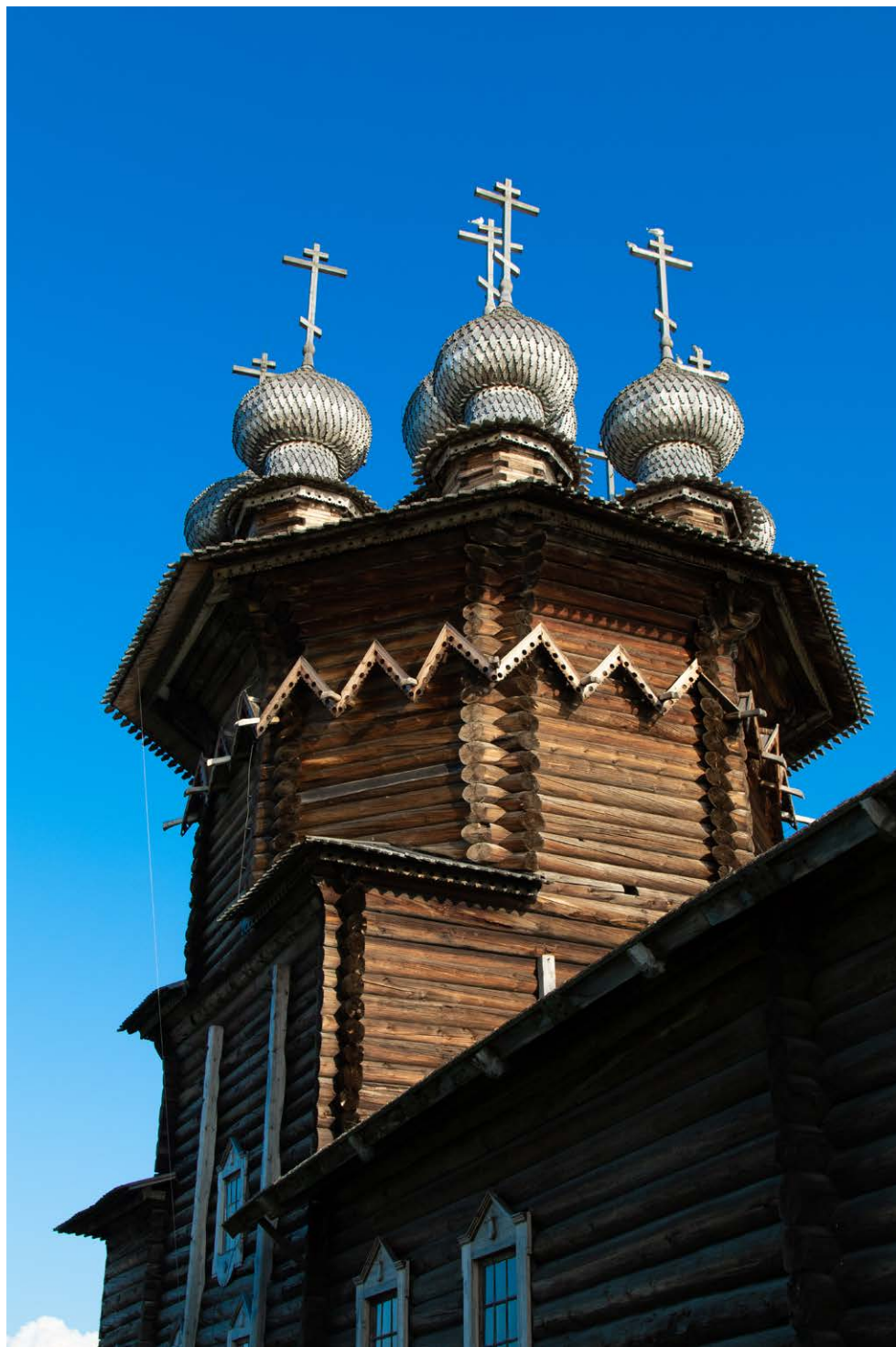

Kaikki 22 haapapaanuista sipulikupolia on kunnostettu samoin kuin muut katot. Tervaamaton haapapaanu saa aikaan kirkolle tyypillisen sipulien hehkumisen auringossa. Toisaalta tervaamaton paanu on huomattavasti lyhytikäisempi kuin tervattu. Kattoa tullaan siis jatkossakin uusimaan muutaman kymmenen vuoden välein.

Unesco –kohteena korjaustyöt ovat olleet tarkan valvonnan alaisena. Jokaisesta hirrestä onkin laadittu tarkat korjausdokumentit. Aivan samoin kuin meillä Suomessa, hyvästä ja laadukkaasta korjausrakentamiseen soveltuvasta puusta on myös Karjalassa pulaa. Puun hankkiminen ei ole sielläkään helppo tehtävä ja vaatii onnistuakseen oikeita kanavia.

Korjausrakentamisen osaamisen jatkuvuuden takaamiseksi Kizhillä on järjestetty useampana vuonna korjausrakentamisleirejä. Leirien avulla museo on saanut myös vapaaehtoisia värvättyä korjaustöihin. Yhä enemmän museo on osallistunut myös muualla sijaitsevien kirkkojen ja rakennusten korjaushankkeisiin. Eristyksissä saarella tai jossakin vaikeakulkuisen tien päässä olevassa korjauskohteessa eläminen tekee sen, että lyhytaikaistenkin työntekijöiden välille syntyy hyviä ystävyys-suhteita. Kun työntekijät näkivät vanhoja tuttuja, he aina tervehtivät ilolla toisiaan.

Saarella sijaitseva restaurointikeskus puitteineen on hieno. Veistotyö t-paita päällä talvella lämpimissä veistotiloissa siltanostureiden säästäessä selkää houkuttelisi ketä vain Wsuomalaista veistäjää. Lisäksi viereisen hallin kaksi Woodmizeria olivat hieman kateutta nostattavia. Viron reissulla vuonna 2017 nähtiin toimivat veistohallit, ja nyt myös Venäjällä nähtiin hallit, joissa kaikki toiminnot ovat lämpimässä. Tulee mieleen, joko vuonna 2019 sen näkisi Suomessa? Näissä ajatuksissa poistuimme saarelta samalla ollen hyvillämme siitä, että merkittävä hirsirakentamisen historiallinen kohde on säilynyt ja on hyvässä hoidossa. ”Olishan tuonne voinut vaikka pariaksi viikoksi talkoisiin jäädä”, tuumimme Komeetta-kantosiipialuksen pölläyttäessä paksut savut ilmoille ja kiiltävien kupoleiden kadotessa vähitellen horisonttiin.

Suomen
Hirsitaito ry

Suomen Hirsitaito ry edistää sekä suomalaisen hirsirakentamisen tiedottamista ja tunnettuutta Suomessa ja ulkomailla että näihin liittyvää tutkimus-, koulutus ja kehittämistyötä.